

N:o 12.

Ank. till Riksd. kansli den 9 mars 1909, kl. 2 e. m.

Betänkande, i anledning af väckt motion om ändrad tid för val af taxeringsnämnd m. m.

(2:a A.)

I en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 176, som hänvisats till bevillningsutskottet, hafva herrar *Z. Åslund* och *C. J. Öberg* anført:

»Ett hufvudvillkor för taxeringsärendenas opartiska och lagenliga behandling är taxeringsmyndighetens lämpliga och allsidiga sammansättning, så att olika samhällsklasser och intressen så långt möjligt inom densamma bli representerade. Bli ett intresse alltför dominerande, så kan svårigen förekommas, att dess representanter, hvilkas syn på tingen vanligtvis är i någon mån färgad, i första rummet se till sina hufvudmäns bästa, blinda för att detta kan vara till förfång för andra intressen och kategorier af skattskyldiga. Bekant torde vara, att det vid taxeringsförrättningar pågår en ständig strid emellan fastighetsägare och inkomsttagare, i det att de förra söka hålla fastigheternas taxeringsvärden låga, hvarigenom någon del af den kommunala skattetungan flyttas öfver på inkomsttagarne, och att dessa senare å sin sida sträfva att så långt sig göra låter höja dessa samma värden. Detta har också vår lagstiftning förutsett och förty i bevillningsförordningen inflickat § 30, som är af följande lydelse: 'Vid val af både ordinarie ledamöter och

Bih. till Riksd. Prot. 1909. 5 Saml. 1 Afd. 12 Häft. (N:o 12.) 1

suppleanter bör tillses, att så vidt möjligt är såväl fastighetsägare som näringsidkare, arbetare och andra inkomsttagare komma att i taxeringsnämnden äga säte och stämma'.

Skattskyldig, som förmenar att bestämmelserna i denna paragraf icke följts, äger att öfver valet anföra besvär i den ordning, som är föreskrifven i kungl. förordningen den 21 mars 1862 om kommunalstyrelse på landet, det vill säga besvären ingifvas inom besvärstidens utgång till Konungens befallningshafvande, och den med dess utslag missnöjde äger sedermera att fullfölja besvären hos Kungl. Maj:t. Det synes alltså vara väl sörjdt för att bestämmelserna i nyssnämnda paragraf blifva noggrant följda eller att, där så icke skett, rättelse kan vinnas. Emellertid existerar denna möjlighet att erhålla rättelse rörande ett i strid mot författningens föreskrifter och andemening försiggånget val knappast annan än på papperet, hvilket vi tro oss i det följande kunna visa. Till en början be vi få betona, att enligt nu gällande bevillningsförordning

taxeringsnämnderna skola vara afslutade senast 15 maj,
 pröfningsnämndernas arbeten skola vara afslutade senast den 10 augusti.

Dessa tider torde icke kunna nämnvärdt rubbas, då den tid, som är anslagen åt häradsskrifvarne för upprättande af sådana afskrifter, som äro omnämnda i § 39 mom. 4 bevillningsförordningen samt för debiteringen redan torde vara knappt tillmätt.

Kommunalstämma för val af ledamöter i taxeringsnämnden skall hållas före den 15 februari. Den kan alltså hafva ägt rum söndagen den 14 februari. Vi förutsätta nu, att i någon kommun valet skett i strid mot författningens föreskrifter och därför öfverklagas. Hvilken tid tager det då, innan sådana besvär hinna bli slutligt afgjorda och nytt val anställt, så att taxeringsnämnden kan sammanträda? Låt oss se.

14 februari ägde som nämndt valet rum, och protokollet öfver stämman upplästes i kyrkan påföljande söndag eller

21 februari. Besvärstiden är 30 dagar och utgår alltså

22 mars. Besvären remitteras därefter till kommunalstämmans ordförande med anmodan att vid behörigen utlyst kommunalstämma infordra de icke klagandes förklaring. Om stämman kungöres söndagarne den 28 mars och 4 april, kan denna stämma icke hållas tidigare än

4 april. Denna stämma uppdrager i sin ordning åt ett par personer att å stämmans vägnar författa och ingifva förklaring, hvilken torde hinna inkomma till Konungens befallningshafvande den

- 15 april. Handlingarna remitteras så till klaganden, som förelägges att inom 14 dagar inkomma med påminnelser.
- 29 april kunna handlingarna åter vara inkomna till Konungens befallningshafvande, som måhända afkunnar utslag efter en vecka eller den 6 maj. Under antagande, att Konungens befallningshafvande upphäfver valet, skall kommunalstämmans ordförande härom erhålla utslag, hvilket kan hafva kommit honom tillhanda tidigast
- 12 maj och uppläses i kyrkan den
- 16 maj. Kommunen har därefter 60 dagars besvärstid, som utgår den 15 juli, då besvären skola vara ingifna till Kungl. Maj:t, hvars dom icke kan beräknas falla tidigare än efter en månad, d. v. s.
- 15 augusti. För domens expediering, postbefordran m. m. anslås omkring 14 dagar och kan densamma icke gärna hinna delgifvas kommunen förr än den 5 september.
- 5 och 12 september kungöres kommunalstämma för anställande af nytt val af ledamöter i taxeringsnämnden och kan möjligen denna stämma hållas den
- 12 september. Taxeringsnämndssammanträde med de nyvalda ledamöterna torde således kunna hållas först i slutet af september månad. Härefter hafva häradsskrifvarne att upprätta afskrifter af taxeringslängderna, hvilka afskrifter skola expedieras till kommunerna, hvarefter originallängderna med bilagor och sammandrag öfversändas till Konungens befallningshafvande för att vara tillgängliga för pröfningsnämnden.

Äfven om valet i högsta instans upphäfves, så måste sammanträde med taxeringsnämnden ändock hållas före midten af maj månad — alltså med olagligt valda ledamöter — och det blir resultatet af dessas arbete, som kommer inför årets pröfningsnämnd och lägges till grund för debiteringen. När senare sammanträde med de lagligt valda hållits, är årets pröfningsnämnd redan för länge sedan undanstökad. När och huru debitering på grund af den nya taxeringen skall äga rum, är svårt att fatta, men förmodligen kan den icke ske, förrän ett följande års pröfningsnämnd behandlat de besvär, som öfver den nya taxeringen kunna anföras. Vidare torde inses, att debiteringen kräfver icke blott upprättandet af en ny, fullständig uppbördsbok och nya debetsedlar, utan att äfven en fullständig vidräkning måste verkställas med hvarje skattskyldig, som har att erlægga bevillning, då somliga kunna antagas hafva blifvit taxerade högre och somliga lägre af den senare taxeringsnämnden än af den förra. Ehuru vi icke framdragit ett sådant icke otänkbart fall som att jämväl den af

oss till den 12 september förlagda nya kommunalstämman skulle kunna företaga ett lagstridigt val, som i sin ordning likaledes skulle kunna öfverklagas — hvarigenom problemet än mer skulle invecklas — så tro vi oss dock hafva visat, att det sätt, hvarpå man nu har att söka rättelse, är alltför omständligt och tidsödande. På grund häraf skulle det icke förvåna, om vederbörande myndigheter, äfven där val påtagligen icke skett i öfverensstämmelse med författningens andemening, i det längsta draga sig för att upphäfva detsamma för att icke däri- genom åstadkomma en nästan ohjälplig oreda. I praktiken står man alltså fullkomligt rättslös, om en samhällsklass eller ett kotteri, som vid en tidpunkt dominerar valen, vill öfva öfvergrepp.

Man må icke invända, att nämnvärda olägenheter häraf icke visat sig, ty godtyckligheter vid val af ledamöter i taxeringsnämnderna begås årligen, och vid inga andra tillfällen visar sig den kommunala lifaktig- heten och påpassligheten större, än då det gäller sådana val. Mer än en mening kan väl för öfrigt icke råda därom att en författning, som icke kan tillämpas, bör aflägsnas eller ändras.

Till rättelse af ofvan anmärkta förhållanden tillåta vi oss värdsamt föreslå, att följande bestämmelser införas i bevillningsförordningen:

1:o) att val af ledamöter i taxeringsnämnden, som nu skall äga rum före 15 februari, sker så tidigt som möjligt, t. ex. vid ordinarie decemberstämman, sedan fyrktalslängd, som för det följande året skall tillämpas, blifvit fastställd;

2:o) att tiden för ingifvande af besvär till Konungens befallningshafvande förkortas till 14 dagar från stämmobeslutets uppläsande i kyrkan;

3:o) att dylika besvär hos Konungens befallningshafvande och öfriga, som med dem hafva att taga någon befattning, erhålla skyndsam behandling;

4:o) att öfver Konungens befallningshafvandes beslut klagan icke må föras;

5:o) att Konungens befallningshafvande åläggas att före utgången af november månad utfärda sådan kungörelse, som omnämnes i bevillningsförordningens § 31.»

*Utskottets
yttrande.*

Nu gällande bevillningsförordning föreskrifver i 31 § 1 mom., att Kungl. Maj:ts befallningshafvande genom utfärdad allmän kungörelse i början af hvart och ett år skall, bland annat, underrätta de skattskyldiga om de personer, hvilka komma att inom hvarje ort såsom ordförande leda taxeringsnämndens arbeten för samma år, samt om de

särskilda taxeringsdistrikt, däruti länet blifvit indeladt, hvarjämte Kungl. Maj:ts befallningshafvande meddelar föreskrift om det antal ledamöter af taxeringsnämnden, som inom hvarje taxeringsdistrikt skall väljas, samt om hvad i öfrigt vid dessa val bör iakttagas. Val af ledamöter och suppleanter i taxeringsnämnden, hvilka val förrättas i stad af stadsfullmäktige eller allmän rådstuga och på landet af kommunalstämma, skola därefter, jämlikt 2 mom. i nämnda §, förrättas före den 15 februari. Vidare föreskrives i § 34 b), att taxeringsnämnds arbete bör vara afslutadt senast den 15 maj (i Stockholm den 15 juni), samt i § 45, att pröfningsnämnds arbete skall vara färdigt senast den 20 augusti (i Stockholm den 31 oktober).

Såsom motionärerna framhållit, kan med dessa bestämmelser rätten att genom anförande af besvär vinna rättelse i ett olagligt val till taxeringsnämnd blifva värdelös. Det lär också hafva visat sig, att de kommunalstämmor, som enligt nu gällande stadganden utlysas för val af taxeringsnämnd, i allmänhet blifva med hänsyn till den olämpliga tiden för deras hållande mindre talrikt besökta. Annorlunda skulle förhållandet i detta hänseende utau tvifvel blifva, om å landsbygden valen kunde förläggas till de viktiga ordinarie decemberstämmorna. Väl kan häremot invändas, att därmed den princip, som uppställts, att hela taxeringsarbetet bör påbörjas och slutföras inom samma kalenderår, icke blir fullständigt upprätthållen. Om till grund för valet icke läggas de nya röstlängderna för kommande året, skulle också inträffa, att taxeringsnämnden komme att utses af delvis andra valberättigade än dem, som skola af nämnden taxeras. Dessa invändningar af formell natur synas utskottet näppeligen behöfva förhindra en reform i det syfte motionärerna här afse. Åtminstone på en del orter lära vid decemberstämmorna användas de nya röstlängderna, sedan de blifvit vederbörligen justerade.

Motionärerna hafva, såsom ofvan synes, förutom framflyttande af valen till en tidigare tidpunkt, i sin hemställan jämväl föreslagit en del nya bestämmelser angående besvärsförfarandet, hvilka synas utskottet förtjäna ett närmare öfvervägande.

Utskottet finner sålunda, att motionärerna i sin framställning påpekat förhållanden, som torde tariffva rättelse. Men då det kommit till utskottets kännedom, att Kungl. Maj:t har uppmärksamheten riktad på de olägenheter, som äro förenade med valen af taxeringsnämnd, och att redan till nästa års Riksdag förslag i ämnet lär vara att från Kungl. Maj:t förvänta, har det synts utskottet lämpligt att afvakta detta Kungl. Maj:ts förslag. På grund häraf föranlåtes bevillningsutskottet hemställa,

att förevarande motion, n:o 176, om ändrad tid för val af taxeringsnämnd m. m., icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 9 mars 1909.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.

Reservation

af herr *Wester* emot vissa delar af utskottets motivering.
